

Foreldreparadokset

Når fikk du sist en takk for at du føder og før på barna dine?

TEKST KRISTINA MOBERG ILLUSTRASJON TESS JACOBSEN

Erna spør om vi kan føde litt oftere. Hun sier at det er for lenge siden forrige baby-boom. Vi ser en prosentvis stadig voksende eldre befolkning, mens antall nye nurk har en nedadgående (og nedslående) kurve. Mona, Lise, Silje eller Kine; hvorfor vil dere ikke ha en ungeflokk lenger? Landets styre gir dere fødselspermisjon, barnetrygd, en knagg i barnehagegarderoben, gratis barneskole og en lønnsnad om noen timer på fødestua - i hvert fall under pressriene. Kom igjen, da: Norge trenger flere hender! Ellers ... ellers må alle jobbe mer! Og til slutt, så er det ingen nordmenn å lede lenger.

ENKEL MATTE: Hvis noen lar være å føde barn, må andre føde flere enn to for å opprettholde befolkningstallet. I 2009 fikk vi 1,98 barn hver, mens det i 2017 er gått ned til 1,62. Drastisk, ifølge samfunnsøkonomer. I mange europeiske og asiatiske land bruker regjeringene mange penger på å få den enkelte kvinne, deg og meg, til å føde oftere. Men det ser ikke ut til at incentivene er tilstrekkelige allikevel. Tall kan jo få oss til å tenke, penger kan få oss til å vurdere, men det må mer krutt til for å forstå hva som gjør at vi kniper igjen. En annen ting er om det å ville bære frem en liten arving er et offentlig anliggende?

Jeg husker faktisk at jeg følte meg ganske stolt der jeg satt med søvnmangel og brystsprenge første dag på jobb etter første fødselspermisjon. «Jeg har jo tross alt bidratt til at samfunnet har fått et medlem til», sa jeg. «En stor ressurs pakket inn i et lite pledd», sa jeg muntert. Jeg fisket kanskje etter litt ros – og trengte det – tatt i betraktning at jeg følte det var kun én levende hjernecelle igjen i knotten min. Men rosen uteble. Kollegaen min svarte at hun aldri hadde tenkt sånn på det. Hun mente at folk får barn for sin egen del og ikke som en ofring til samfunnets beste. «Å få barn er vel mest et egoistisk prosjekt», sa hun, litt halvsarkastisk. I diskusjonen som fulgte argumenterte hun for at barn er dyre for samfunnet, de blir oftere syke, gravide er dyre i drift, barnepass er dyrt og så videre. Der fikk jeg noe å tenke på og jeg ga henne rett i ett og annet. Jeg fikk ikke barn primært for å bidra i samfunnet, men også fordi jeg hadde lyst på barn. Men holdningen min om at man setter en ressurs til verden, som forhåpentlig skal vokse opp til å sette sitt preg på samfunnet, har hjulpet meg å komme gjennom kolikker, separasjonsangst, inntektstap og dårligere prestasjoner.

For det er ikke til å stikke under stol at det å få en liten en, snur det meste opp ned.

I SOMMER HAR POLITIET fått en del overskrifter. Ikke det ordinære politiet, men det såkalte «mammapolitiet» og «amme-politiet». Mange kvinner mener at de blir utsatt for et verdibasert press om å leve det korrekte mammalivet. Presset kommer fra helsepersonell, som ikke vil tematisere kvinners økende usikkerhet ved vaginal fødsel, frykt for å føde og sårbarheten man opplever når ammingen skal komme i gang. En lege skrev i Aftenposten at kvinner i dag er mer redde for smerte, mer distansert til kroppen og så videre. Det er altså kvinnen som ikke er «sterk nok». Pytt sann, det er jo bare en fødsel. Presset som er beskrevet kommer også fra andre mammaer, at mammaer som gruppe setter standarden høyt for hverandre. Mammaer i nabolag og skolekrets. Mennene lar seg antagelig ikke presse i samme grad, og blir nok heller ikke utsatt for det. Den «korrekte» pappaen, hva er det for noe, liksom? Pappaer kommer i alle fasonger, typer og varianter. Mammaer skal passe inn i en bås: One size fits all.

Jeg har selv blitt overrasket over hvor mye det krever å være mamma i dag. Skolen setter på NRK Super under måltidet, bruker Ipad i undervisningen, og overlater de tørre leksene til foreldrene. Vi blir oppfordret av rektor til å møtes utenfor skolen for å bli kjent. Dette skal visstnok forebygge mobbing. Skjer det noe sosialt uønsket på skolen, blir foreldre ringt opp og bedt om å ta tak i dette selv. Hjemmet har mye ansvar for at barna er disiplinerte i skolen. Men foreldre skal ikke heve stemmen eller kjefte lenger, vi skal få kloke, selvstendige og ivrige barn ved å lytte til deres behov og inspirere dem hjemme. Foreldre må naturligvis delta på en sosial årsplan, der man kan velge å ta seg fri fra jobben for å servere påskelunsj, julegrøt, sommerfest og høstfest. På toppen kommer dugnader på 17. mai og andre familiedager. Å følge opp dette med en stor ungeflokk, virker ikke overkommelig – det er mer enn nok å holde styr på timeplanen til én eller to.

PSYKOLOGISK KUNNSKAP til folket har heller ikke gjort det så mye →

KRISTINA S. MOBERG
PSYKOLOGSPESIALIST

Psykolog og blogger på psykologblogg.no. Opptatt av formidling også utenfor terapirommet. Skriver om stress, sårbarhet, sex, morsrollen, mindfulness, indre konflikter og mye, mye mer. Psykologblogg.no.

Hver gang du er hjemme med sykt barn, bør du få en hyggelig mail fra sjefen din

enklere å være mamma. Det har ikke gitt oss lavere skuldre. Vi vet nå mer om hvorfor babyen trenger foreldrene sine mye den første tiden, ikke bare for mat, lek og stell, men også den følelsesmessige tilknytningen. Og «stemningen» i huset påvirker enormt. Vi får dårlig samvittighet enten vi skaffer en au pair eller det er barnehage. Vi vet at det å komme slitne hjem etter jobb ikke forstås av barnet. Barnet forstår ikke middagshvil lenger. Mitt inntrykk er at både kvinner og menn er hardtarbeidende både på jobb og hjemme, og forsøker å være emosjonelt til stede mens de lager mat og rydder opp. Tatt i betraktningen de høye forventningene, så frister det kanskje ikke å ha fem barn i Familielogistikken AS.

Hvis vi skal få kvinner til å ønske seg ungeflokker, tror jeg ikke det nytter å true med at «ellers må de andre jobbe 43 timers arbeidsuke». Hvis kvinners fødsler virkelig ses på som en gave til samfunnet, så må også takken komme. Jeg tror den ofte uteblir.

DET SKAL DESSUTEN mye til for at folk endrer atferd i privatlivet, basert på hva politikerne trenger. Holdningsendring er en krevende prosess, og krever både økonomiske incentiver og praktisk tilrettelegging. Det er veldig viktig med barnetrygd og billige barnehager, men det er like viktig å få mammaer til å få en positiv holdning til å ha en ungeflokk. Når statsminister Erna Solberg sier til to ulike aviser, samme dag, at hun både ønsker at flere kvinner jobber 100 prosent og at de føder mer og oftere (kanskje fortere også, så sykehusene sparer penger) – tror jeg det skurrer for en del kvinner. Dealen er ikke god, den oser ikke av gnist og glitter.

Sheryl Sandberg er en dyktig dame som er grunnlegger av leanin.org. Hun har et viktig budskap til kvinner: *Lean in and take a seat at the table*. Hun viser til grundige statistiske analyser når hun sier at kvinner ikke tør å ta sin plass ved bordet når de bør. De jobber hardt, er smarte og dyktige, men når det kommer til å ta det siste steget, til de ledende posisjonene, stiller de seg bak i køen. En årsak antas å være selvtillit, at de nedvurderer seg selv og sin kompetanse. En annen årsak antas å være at de vegrer seg fordi de bekymrer seg for hvordan de skal strekke til «i fremtiden», dersom de vil ha en baby. Sandberg gir oss en klar beskjed; ta de avgjørelsene når de avgjørelsene trengs å tas, ikke på forhånd. Man trenger ikke å ha plass til en baby før babyen er der, sier hun. For dem som allerede har barn eller ungdom som skal følges opp hjemme, er det enda dystre statistikk. Ikke for mennene, bare kvinnene. Tankevekker.

ANNE-MARIE SLAUGHTER skrev en glimrende artikkel i 2012, «Why Women Still Can't Have It All». Den ble lest og delt over store

delar av kloden. Slaughter trodde tiden var inne for at samfunnet klarer kvinner med både barn og toppjobb, men nei. Kvinner dras mellom press i ulike retninger, kanskje med drahjelp av egen biologi, men en ungeflokk i kombinasjon med intellekt og ambisjoner, det kan man se langt etter. Det er fort gjort å bli dystre av tanken på dobbeltarbeid og skvis. Kvinner i fertil alder er dessverre på toppen av sykemeldingsstatistikken i Norge. Svangerskap og tidsklemme antas å være deler av årsaken.

Hver gang du er hjemme med sykt barn, bør du få en hyggelig mail fra sjefen din, mann eller kvinne. Det bør stå: «Du gjør en viktig jobb». Det å investere i den store ressursen i det lille pleddet er enormt viktig. Både for samfunnet, som trenger barn som har fått god nok omsorg, og for din egen del. Det er nemlig slik at jeg tror kollegaen min har rett. Jeg fikk barn for min egen del. Ingenting gir meg mer mening enn å følge datteren min til ballett eller gjøre lekser med dem. Det er gøy å se hvor raskt barn lærer å finne sine talenter. Jeg er med på å inspirere dem, og jeg har stor påvirkningskraft. Jeg kan vise dem verden, gi dem mulighet til å lære et instrument og bli dyktige. Ingenting gir meg mer glede. Men foreldrerollen i dag er så mye mer, som jeg synes er vanskelig, og som gjør at jeg ikke vil ha en flokk. Jeg har som mange andre blitt så stresset av andres krav. Jeg burde stått imot presset, sagt at jeg trenger et sykehusdøgn mer for å klare å amme. Jeg burde sagt til sjefen at han ikke burde blitt sur fordi barnet hadde astma og flere sykedager. Jeg burde stått opp mot dugnadskomiteen, og sagt at nok er nok. Men nei. Man tør ikke sånt. Ikke når man skjønner at sosial valuta har sin egen kurs, og er viktigere enn tallene på børsen.

DERFOR: ERNA, DU BER OSS føde mer og samtidig jobbe mer. Hvordan skal du vekke entusiasme hos mottakerne? Og la oss si vi virkelig la oss i selen og fikk noen små ressurser til, er du klar over hvor mange som vil komme til kort i det sosiale systemet som nå forventes fra skole og idrettslag? Det er sikkert mulig med 4-5 små, men det blir ikke tid til toppjobb attåt.

Til slutt vil jeg si: One size does *not* fit us all. Livet som mamma vil være ulikt for oss alle. Noen vil ønske, og trenge, å jobbe sekstimersdager. Noen vil være hjemmeværende. Noen vil ha toppjobb og au pair. Noen får energi av dugnad og foreldregrupper. Andre elsker å følge barnet til idretten, konsertsalen eller balletten. Vi er ulike og ønsker ulike ting for våre barn.

Dessuten bør det komme blomster og konfekt på døra ved hver fødsel. Takk for at du bidrar til at Europa ikke forsvinner. Nye medlemmer tas imot med stor takk. Du gjør en viktig jobb! *